

تاریخچه :

تفکر اپیدمیولوژیک نزدیک به ۲۵۰۰ سال قبل توسط بقراط مدون شده است. اولین اشارات به بررسی علل بیماریها در توصیه های وی به کسانی است که می خواهند در رشته پزشکی فعالیت کنند. جان گرانٹ پیش قراول علم اپیدمیولوژی در سال ۱۶۶۲ برای اولین بار به تعیین کمیت الگوهای تولد، مرگ و وقوع بیماری با اشاره به نابرابری بین زن و مردش تفاوت شهری و روستایی- و تغییرات فصلی اشاره کرد. در اواسط قرن هیجده میلادی- جان اسنو (John Snow) بنیان گذار علم اپیدمیولوژی بیست سال قبل از اختراع و توسعه استفاده از میکروسکوپ، با بررسی شیوع بیماری وبا به کشف راه پیشگیری و جلوگیری از رخداد مجدد آن کمک شایانی کرد و اهمیت این نوع مطالعات در بررسی و کنترل مشکلات بهداشتی جامعه نشان داده شد.

اواسط و اواخر قرن هیجده میلادی برای اولین بار پژوهش هایی در زمینه وقوع بیماری ها با استفاده از روش های اپیدمیولوژیک آغاز شد. در آن زمان، بیشتر محققین بر بیماری های حاد عفونی متمرکز شده بودند. در سال های ۱۹۳۰ و ۵۱۹۴۰ تحقیقات خود را در زمینه بیماری های غیر عفونی افزایش دادند، پیش از آن محدوده بررسی های اپیدمیولوژیک به طور انحصاری بر شیوع بیماریهای مسری متمرکز بود اما با تولد علم نوین اپیدمیولوژی در دهه ۶۰ میلادی دامنه علم اپیدمیولوژی علاوه بر بیماری های واگیر، بیماریهای غیر واگیر و آسیب ها را در بر گرفت.

در ایران، اپیدمیولوژی در سال ۱۳۳۰ (۱۹۵۱) در جریان تاسیس سازمان همکاری بهداشت به عنوان حرفه و رشته ای مستقل شناخته شد. در آن سازمان یک واحد اپیدمیولوژی مسئول بررسی و کنترول همه گیری ها بود. در پی تاسیس انستیتو مالاریولوژی در سال ۱۳۳۱ در دانشگاه تهران، در سال ۱۳۳۲ (۱۹۵۲) قراردادی بین انستیتو مالاریولوژی و سازمان جهانی بهداشت منعقد شد که بخشی از آن ترتیب یک دوره آموزشی یک ساله اپیدمیولوژی بود. پس از تاسیس دانشکده بهداشت در سال ۱۳۴۵ دکتر محمد علی فقیه و دکتر ابوالحسن ندیم به عنوان اولین اساتید اپیدمیولوژی در ایران منصوب و اولین گروه اپیدمیولوژی در کشور تشکیل شد. رشته کارشناسی ارشد رشته اپیدمیولوژی در قبل از انقلاب اسلامی تنها در دانشگاه شیراز دایر بود. در دهه های اخیر ایجاد دوره کارشناسی ارشد در ۱۷ دانشگاه علوم پزشکی کشور توسعه و جسترش یافت و داوطلبان این رشته علاوه بر کارشناسان بهداشت عمومی از بین متقاضیان رشته های مختلف از طریق آزمون های ورودی انتخاب میشوند. از سال ۱۳۷۵ پس از دوسال، "هیات امتحنه و ارزشیابی رشته اپیدمیولوژی" از هیات امتحنه و ارزشیابی رشته آمارزیستی و اپیدمیولوژی " تفکیک شد، و آخرین بازنگری دروس دوره کارشناسی ارشد توسط این هیات در سال ۱۳۸۵ انجام شد.

دوره دستیاری تخصصی این رشته تا سال ۱۳۸۶ فقط در دانشگاه تهران دایر بود و دانشجویان این دوره از بین دانش آموزان دوره های دکتری عمومی رشته های پزشکی، دامپزشکی، دندانپزشکی و داروسازی انتخاب می شدند. بعد از سال ۱۳۸۶ برنامه دوره دستیاری به برنامه آموزشی دوره دکترای تخصصی (Ph.D) تبدیل شد و فارغ التحصیلان رشته کارشناسی ارشد ناپیوسته این رشته نیز قادر به ادامه تحصیل در دوره دکترای تخصصی (Ph.D) در داخل کشور شدند. در حال حاضر برنامه آموزشی دکترای تخصصی (Ph.D) رشته اپیدمیولوژی در پنج دانشگاه بزرگ علوم پزشکی کشور شامل تهران، شهید بهشتی، ایران، شیراز و کرمان برقرار است.

